

Discussie over toen en nu

Les 3.2: West-Afrika

Punten die een aanzet kunnen geven tot een discussie over slavernij

Slavernij

Slavernij is van alle tijden, van de oudheid tot nu. We spreken van slavernij als:

- een arbeider of werker onvrije arbeid moet verrichten, waarvan de opbrengst of het resultaat geheel of gedeeltelijk moet worden afgestaan.
- een arbeider of werker geen staatkundige of burgerlijke rechten heeft.
- een arbeider of werker lijfelijk eigendom is van een ander mens.

Als deze drie in combinatie voorkomen is er sprake van slavernij.

In veel landen werden slaven voor de wet beschouwd als roerende goederen, niet als personen.

Slaven mochten in principe geen bezit hebben en ze hadden geen burgerrechten. Pas vanaf het einde van de achttiende eeuw kwamen er wettelijke regelingen die hieraan een einde maakten.

Toen:

In alle delen van de wereld bestond vroeger slavernij: in Amerika, Azië, Europa en ook in Afrika. Men vond dat toen heel normaal. Soldaten die een oorlog hadden verloren werden gedood of tot slaaf gemaakt. Dat gebeurde vaak ook met hun vrouwen en kinderen. Verder kon iemand tot slavernij worden gedwongen als hij zijn schulden niet kon betalen. Arme ouders verkochten soms een of meer van hun kinderen als slaaf. Ook misdadigers werden soms tot slavernij veroordeeld.

In de koloniale tijd en de tijd van de trans-Atlantische slavenvaart, kochten Deense, Engelse, Franse, Nederlandse, Spaanse of Portugese kapiteins slaven van Afrikaanse handelaren, die slaven vanuit de binnenlanden naar de kusten van West-Afrika hadden gebracht. Vervolgens werden ze per vrachtschip naar de andere kant van de Atlantische Oceaan verscheept.

De slaven die deze tocht overleefden werden met winst doorverkocht aan eigenaren van plantages in Noord-, Zuid- en Midden Amerika. Daar werden ze gedwongen hard te werken. Ze kregen geen loon. Ze kregen alleen wat te eten, wat kleding en een hutje om in te wonen. De eigenaar kon met hen doen wat hij wilde. Hij mocht ze heel hard straffen zonder dat er een rechter aan te pas kwam. Als ze niet hard genoeg hadden gewerkt kregen ze bijvoorbeeld 50 slagen met de zweep. De eigenaar mocht ze doorverkopen aan een ander, ook als dat betekende dat een kindslaaf zijn vader en moeder nooit meer terug zou zien.

1. Wat vind je ervan dat een mens het eigendom kan zijn van een ander mens?
2. Mensen hebben vroeger veel redenen bedacht om slavernij te rechtvaardigen en goed te praten: een andere huidskleur, een andere taal, cultuur of godsdienst, geen opleiding. Eigenlijk vonden ze andere mensen gewoon minder beschaafd, ongelovig, kortom minderwaardig. Veel mensen dachten zelfs dat de slaven geen volwaardige mensen waren, maar iets tussen mensen en dieren in. Vandaar dat Europeanen en Amerikanen de Afrikaanse slaven vaak behandelden als dieren. Wat vind je daarvan? Komt die manier van denken over andere mensen ook nu nog voor?
3. Als je vroeger in slavernij werd geboren, dus als je beide ouders tot slaaf waren gemaakt, dan bepaalde de wet vaak, dat je zelf automatisch ook een slaaf was en dus het eigendom van de slavenhouder. Wat vind je van zulke wetten?

4. Maakt het volgens jou verschil uit of een slavenhouder iemand van zijn eigen volk, geloof en cultuur als slaaf houdt of alleen maar mensen die uit een ander land of werelddeel komen? Waarom maakt het wel/geen verschil uit?
5. En zou het uitgemaakt hebben voor de slaven zelf of ze in hun eigen land slaaf waren van mensen zoals zichzelf, of dat ze in een ander land, in een ander werelddeel, met een andere cultuur en andere wet- en regelgeving, slaaf waren gemaakt van mensen die heel anders zijn in hun uiterlijk, hun denken en hun gedrag?
6. Veel slavenhouders behandelden hun slaven heel slecht. Ze lieten hen veel te lang en veel te hard werken, gaven hen te weinig en slecht eten en deelden vaak ook nog onrechtvaardige en hele gemene straffen uit. Geen wonder dat van tijd tot tijd groepen slaven in opstand kwamen. Bijna altijd werden die opstanden bloedig neergeslagen. Tijdens de gevechten vielen vele doden en de rest werd gevangen genomen en gruwelijk gestraft, bijvoorbeeld opgehangen, verbrand of onthoofd. In reactie op de opstanden wilden sommige slavenhouders nog strenger worden, terwijl anderen juist gingen denken dat het leven van de slaven moest worden verbeterd of dat de slavernij beter kon worden afgeschaft. Wat denk je? Was het goed of slecht dat slaven in opstand kwamen? Waarom vind je dat?

Nu:

Tegenwoordig is slavernij verboden. Slavernij wordt beschouwd als misdaad tegen de menselijkheid. Dat wil niet zeggen dat slavernij niet meer voorkomt. Vooral vrouwen en kinderen zijn het slachtoffer van slavernij. Miljoenen kinderslaven worden gebruikt voor onder meer slavenarbeid in fabrieken, in ondergrondse mijnen en op het land, in de prostitutie, in de drugshandel en worden ingezet als kindsoldaten.

In 1989 stelden de Verenigde Naties het Verdrag voor de Rechten van het Kind op. Hierin wordt ook aandacht besteed aan moderne vormen van slavernij, zoals kinderslavernij. Een internationale organisatie die zich inzet voor de kinderrechten is [Unicef](#).

1. Heb je wel eens nagedacht over slavernij? Wat vind je ervan dat slavernij nog steeds voorkomt?
2. Kun je slavernij in de koloniale tijd, de tijd van de trans-Atlantische slavenhandel, vergelijken met slavernij nu? Waarom wel/niet?
3. Nederland heeft pas in 1863 de slavernij in haar koloniën officieel afgeschaft. Een onderwerp waarover gesproken wordt is het maken van excuses aan de nazaten van vroegere slaven. Wat vind je daarvan? Is het volgens jou goed om dat te doen? Waarom wel/niet?
4. Een onderwerp dat daarmee te maken heeft is de vraag of er schadevergoedingen moeten worden betaald aan de nazaten van slaven. Wat vind je daarvan? Is het volgens jou goed om dat te doen? Waarom wel/niet?
5. Heb je ideeën over wat mensen, kinderen en volwassenen, samen kunnen doen om het gezamenlijke slavernijverleden onder de aandacht te brengen, te verwerken en een volwaardige plaats te geven in onze gezamenlijke geschiedenis?
6. Ondanks het feit dat slavernij wordt gezien als misdaad tegen de menselijkheid, vindt er nog steeds slavernij plaats. Mannen, vrouwen en kinderen kunnen nog steeds het eigendom zijn van andere mensen en onder vreselijke omstandigheden werk moeten doen. Kun je voorbeelden noemen moderne slavernij? Noem ze eens en geef aan of de vorm van slavernij vooral om vooral jongens, meisjes, vrouwen of mannen gaat.
7. Het is dus niet voldoende om alleen wetten uit te vaardigen die slavernij tegengaan of strafbaar stellen. Wat is er nog meer nodig, denk je?
8. Wat vind je van organisaties die aandacht vestigen op het bestaan van vormen van moderne slavernij, zoals [Stop Kinderslavernij](#) op Facebook? Zou jij zo'n Facebookpagina liken en/of zou je actief meedoen met zo'n initiatief?

9. Wat zou jij zelf in je eigen omgeving kunnen doen om aandacht te vragen voor het feit dat slavernij nog steeds bestaat?
10. Heb je ideeën over wat jij zelf zou kunnen doen om te helpen kinderslavernij tegen te gaan?
En wat zou je samen met je groep/klas of met de hele school kunnen doen?

Canonvenster

[Slavernij.](#)